

Όρος	Περιγραφή
Πρόσβαση	Όρος ο οποίος χρησιμοποιείται για να περιγράψει την απόφαση να καταστεί ένα φάρμακο (ή μία τεχνολογία) διαθέσιμη στους ασθενείς. Οι αποφάσεις που αφορούν την πρόσβαση στα φάρμακα λαμβάνονται σε πολλά διαφορετικά επίπεδα. Βλέπε: αποφάσεις χρηματοδότησης, τιμολόγηση και αποζημίωση.
Ενεργοποιημένα T-κύτταρα	Τα T-κύτταρα ενεργοποιούνται όταν έρχονται σε επαφή με τα αντιγόνα που υπάρχουν στην επιφάνεια των καρκινικών κυττάρων .[1]
Παθητική μεταφορά κυττάρων	Τεχνική με την οποία πραγματοποιείται μεταφορά εργαστηριακά προσαρμοσμένων ανοσολογικών κυττάρων σε ασθενείς, για παράδειγμα T κύτταρα με χιμαιρικούς αντιγονικούς υποδοχείς (CAR).[3]
Αντισώματα	Πρωτεΐνες οι οποίες παράγονται από τα B κύτταρα και συνδέονται σε ειδικά αντιγόνα στην επιφάνεια επιβλαβών κυττάρων στον οργανισμό. Τα αντισώματα «σημαδεύουν» αυτά τα επιβλαβή κύτταρα προκειμένου να τα καταστρέψουν τα κύτταρα του ανοσοποιητικού. Πρόκειται για μία σημαντική διαδικασία του ανοσοποιητικού, αν και αντισώματα μπορούν επίσης να παραχθούν στο εργαστήριο. [3] [4]
Αντικαρκινική δράση	Η ικανότητα μίας θεραπείας να μειώνει τον αριθμό των καρκινικών κυττάρων ή το μέγεθος ενός όγκου. Ανοσολογική ανταπόκριση που οδηγεί στην καταστροφή των καρκινικών κυττάρων.[5]
Αντικαρκινική ανταπόκριση	Ανοσολογική ανταπόκριση που οδηγεί στην καταστροφή των καρκινικών κυττάρων.[5]
Αντιγόνο	Κάθε ουσία που προκαλεί την αντίδραση του ανοσοποιητικού. Τα αντιγόνα μπορεί να περιλαμβάνουν πρωτεΐνες επάνω σε βακτήρια, ιούς και καρκινικά κύτταρα.[3] [4]
Αντιγονοπαρουσιαστικά κύτταρα	Κύτταρα τα οποία εγκολπώνουν τα επιβλαβή αντιγόνα στον οργανισμό και τα παρουσιάζουν στα T κύτταρα, ξεκινώντας έτσι την ανοσολογική ανταπόκριση.[6]
Αντινεοπλασματική ανταπόκριση	Ανοσολογική ανταπόκριση που οδηγεί στην καταστροφή των καρκινικών κυττάρων.[5] Βλέπε: αντικαρκινική ανταπόκριση.
B κύτταρα	Κύτταρα του ανοσοποιητικού που είναι υπεύθυνα για την παραγωγή αντισωμάτων για συγκεκριμένα αντιγόνα. [6]
Όρος	Περιγραφή
Καρκινικά κύτταρα	Κύτταρα των οποίων το DNA έχει υποστεί βλάβη οδηγώντας σε μη φυσιολογική κυτταρική ανάπτυξη και διαίρεση. Τα νέα καρκινικά κύτταρα αναπτύσσονται ανεξέλεγκτα και τα παλαιά καρκινικά κύτταρα δεν πεθαίνουν τη στιγμή που θα έπρεπε. Οι περισσότεροι τύποι καρκινικών κυττάρων σχηματίζουν μία μάζα που ονομάζεται όγκος. Αυτά τα

Όρος	Περιγραφή
Εξέλιξη του καρκίνου	καρκινικά κύτταρα μπορεί να εξαπλωθούν σε άλλα σημεία του οργανισμού. [2] [3] [6] Βλέπε: όγκος. Η εξάπλωση των καρκινικών κυττάρων από την αρχική εστία του όγκου σε άλλα σημεία του οργανισμού.
Χημειοθεραπεία	Ένας τύπος αντικαρκινικής θεραπείας στην οποία χρησιμοποιούνται φάρμακα για να παρεμποδιστεί η λειτουργία των καρκινικών κυττάρων και να θανατωθούν. Μπορεί να χορηγηθεί παράλληλα με χειρουργική επέμβαση ή ακτινοβολία. [3] [7]
T κύτταρα με χημαιρικούς αντιγονικούς υποδοχείς (CAR T κύτταρα)	Ένας τύπος T κυττάρων που παράγονται στο εργαστήριο και χρησιμοποιούνται στην παθητική μεταφορά κυττάρων. Είναι εφοδιασμένα με ειδικούς υποδοχείς που ονομάζονται χημαιρικοί αντιγονικοί υποδοχείς (CAR), οι οποίοι αναγνωρίζουν συγκεκριμένες πρωτεΐνες στα καρκινικά κύτταρα επιτρέποντας την καταστροφή τους. [4] Βλέπε: παθητική μεταφορά κυττάρων.
Κλινική δοκιμή	Έρευνα η οποία χρησιμοποιεί εθελοντές για να μελετήσει την αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια νέων παρεμβάσεων όπως προσυμπτωματικοί έλεγχοι, διαδικασίες πρόληψης, διαγνώσεις ή θεραπείες. Οι κλινικές δοκιμές αποτελούν σημαντικό κομμάτι της ιατρικής έρευνας και τη βάση για την έγκριση όλων των νέων θεραπειών. [3] [4]
Κυτταροκίνες	Αγγελιοφόρα μόρια που βοηθούν στον έλεγχο της δραστηριότητας και της ανάπτυξης των κυττάρων του ανοσοποιητικού. Μπορούν να παραχθούν είτε στο εργαστήριο, είτε φυσικά από τα κύτταρα του ανοσοποιητικού. [3] [4] [6]
Όσιμη δράση	Σε αντίθεση με τις παραδοσιακές αντικαρκινικές θεραπείες, στις ανοσο-ογκολογικές θεραπείες ο χρόνος από τη χορήγηση της θεραπείας έως την εκδήλωση της αντικαρκινικής δράσης ενδέχεται να είναι μεγαλύτερος. Αυτό συμβαίνει διότι η θεραπεία δεν δρα απευθείας στον όγκο, αλλά χρειάζεται χρόνος έως ότου εκδηλωθεί η δράση προκειμένου να αναπτυχθούν και να προσαρμοστούν τα κύτταρα του ανοσοποιητικού.
Δενδριτικό κύτταρο	Ένας τύπος αντιγονοπαρουσιαστικού κυττάρου. Δεσμεύει αντιγόνα και τα παρουσιάζει στα T κύτταρα προκαλώντας την ενεργοποίησή τους. Τα δενδριτικά κύτταρα ρυθμίζουν επίσης άλλα κύτταρα του ανοσοποιητικού. [3] [6]
Διάγνωση	Η χρήση συμπτωμάτων, σημείων και ιατρικών εξετάσεων προκειμένου να καθοριστεί εάν κάποιος πάσχει από καρκίνο ή κάποια άλλη νόσο. Στους περισσότερους τύπους καρκίνου απαιτείται η διενέργεια βιοψίας για να επιβεβαιωθεί η διάγνωση. [2] [3]
Ανακάλυψη φαρμάκου	Η διαδικασία μέσω της οποίας εντοπίζονται στο εργαστήριο τα πιθανά νέα φάρμακα. Στη συνέχεια τα φάρμακα αυτά

Όρος	Περιγραφή
Όρος	ερευνώνται σε ζώα και κατόπιν στον άνθρωπο σε κλινικές δοκιμές. [8] [9]
Ισορροπία	Περιγραφή Η κατάσταση της εξισορρόπησης δύο αντιθέτων δυνάμεων, στην προκειμένη περίπτωση του ανοσοποιητικού και των καρκινικών κυττάρων.
Ορμονική θεραπεία	Ένας τύπος αντικαρκινικής θεραπείας κατά την οποία χορηγούνται φάρμακα που επιδρούν στην παραγωγή ή τη λειτουργία των ορμονών.[2] Χρησιμοποιείται για τη θανάτωση ή την επιβράδυνση της ανάπτυξης των καρκινικών κυττάρων που εξαρτώνται από συγκεκριμένες ορμόνες. Κατά την ορμονική θεραπεία μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί χειρουργική αφαίρεση συγκεκριμένων αδένων που παράγουν ορμόνες.
Κύτταρα του ανοσοποιητικού	Τα κύτταρα του ανοσοποιητικού που υπερασπίζονται τον οργανισμό ενάντια στις νόσους και τους ξένους εισβολείς. Περιλαμβάνουν τα Β κύτταρα, τα Τ κύτταρα, τα λευκά αιμοσφαίρια και άλλα. [6]
Αναστολείς ανοσολογικών σημείων ελέγχου	Φάρμακα τα οποία αναστέλλουν την ενεργοποίηση συγκεκριμένων οδών ανοσολογικών σημείων ελέγχου.[6] Αναφέρονται, επίσης, ως ανοσο ογκολογικές θεραπείες.
Οδοί ανοσολογικών σημείων ελέγχου	Ένα σύστημα που αποτελείται από ελέγχους και ισορροπίες που μπορούν να αποτρέπουν την υπερ ενεργοποίηση του ανοσοποιητικού. Κάθε ανοσολογική ανταπόκριση έχει πολλές διαφορετικές οδούς που λειτουργούν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και επιτρέπουν αυτή τη ρύθμιση.[6] Βλέπε: οδοί.
Ανεπιθύμητες ενέργειες που σχετίζονται με το ανοσοποιητικό	Οι ανεπιθύμητες ενέργειες που ενδέχεται να εμφανιστούν με τις ανοσο ογκολογικές αντικαρκινικές θεραπείες εξαιτίας της υπερδιέγερσης του ανοσοποιητικού. Οι ανεπιθύμητες ενέργειες που σχετίζονται με το ανοσοποιητικό διαφέρουν ανάλογα με το φάρμακο που χορηγείται και την ανταπόκριση που εμφανίζει κάθε ασθενής
Ανοσολογική διαφυγή	Η ικανότητα των καρκινικών κυττάρων να αποφεύγουν τα κύτταρα του ανοσοποιητικού και την εκδήλωση ανοσολογικής ανταπόκρισης εναντίον τους. Αυτό μπορεί να συμβεί τόσο πριν, όσο και μετά την εμφάνιση του όγκου.[12]
Ανοσολογική ανταπόκριση	Η αλληλουχία των γεγονότων που λαμβάνουν χώρα στον οργανισμό για την υπεράσπισή του από «εισβολείς» όπως τα βακτήρια, οι ιοί και τα καρκινικά κύτταρα. Η ανοσολογική ανταπόκριση οφείλεται στη δράση των κυττάρων του ανοσοποιητικού.[3] Βλέπε: Κύτταρα του ανοσοποιητικού.
Ανοσοποιητικό σύστημα	Ένα δίκτυο οργάνων, κυττάρων και μορίων που βοηθούν στην άμυνα του οργανισμού ενάντια σε κινδύνους ή «εισβολείς» όπως τα βακτήρια, οι ιοί και τα καρκινικά κύτταρα.[4]

Όρος	Περιγραφή
Ανοσολογικές εξετάσεις	Ένας τύπος εργαστηριακών εξετάσεων μέσω των οποίων αξιολογείται η ισχύς του ανοσοποιητικού.[13]
Όρος	Περιγραφή
Ανοσοθεραπεία	Τύπος αντικαρκινικής θεραπείας που επικεντρώνεται στη χρήση του ανοσοποιητικού συστήματος του οργανισμού για την καταπολέμηση του καρκίνου. Είναι γνωστή και ως ανοσο-ογκολογία.[6]
Ένδειξη	Οι συγκεκριμένες νόσοι ή καταστάσεις για τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα δεδομένο φάρμακο. Τα φάρμακα ενδέχεται να έχουν περισσότερες από μία ενδείξεις, δηλαδή να υπάρχουν περισσότερες από μία νόσοι για τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Βλέπε: επισήμανση και ρυθμιστική έγκριση.
Ιντερφερόνες	Ένας τύπος κυτταροκινών που ενισχύουν την ικανότητα ορισμένων κυττάρων του ανοσοποιητικού να επιτίθενται σε εισβολείς όπως οι ιοί ή τα καρκινικά κύτταρα. Μπορούν επίσης να παραχθούν στο εργαστήριο. [4] [6]
Ιντερλευκίνες	Πρωτεΐνες που παράγονται από τα Τ κύτταρα και ρυθμίζουν την παραγωγή των κυττάρων του ανοσοποιητικού και των κυτταροκινών. Ορισμένες ιντερλευκίνες μπορούν να παραχθούν και στο εργαστήριο.[4]
Ενδοφλέβιο	Ένα φάρμακο ή υγρό το οποίο χορηγείται στον οργανισμό μέσω μίας βελόνας ή ενός καθετήρα που εισάγεται σε μία φλέβα, επιτρέποντας την άμεση πρόσβαση στην κυκλοφορία του αίματος.[14]
Επισήμανση	Βλέπε: ένδειξη
Μακροχρόνια επιβίωση	Η δυνατότητα να ζήσει κάποιος αρκετά χρόνια. Βλέπε: επιβίωση
Άδεια κυκλοφορίας	Τα φάρμακα πρέπει να λάβουν έγκριση προτού κυκλοφορήσουν προς πώληση στις διάφορες χώρες. Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, οι άδειες κυκλοφορίας χορηγούνται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA). Τα φάρμακα μπορούν επίσης να εγκριθούν και από τους εθνικούς φορείς. [15]
Κύτταρα μνήμης	Ορισμένοι τύποι Τ κυττάρων και Β κυττάρων εξακολουθούν να υπάρχουν και μετά την αντιμετώπιση της λοίμωξης. «Θυμούνται» συγκεκριμένα αντιγόνα και, σε περίπτωση επανέκθεσης, μπορούν να πολλαπλασιαστούν γρήγορα και να δημιουργήσουν ανοσολογική ανταπόκριση. Αυτή η δεύτερη ανταπόκριση είναι ταχύτερη και πιο αποτελεσματική από την αρχική ανοσολογική ανταπόκριση. [3] [6]
Μονοκλωνικά αντισώματα	Τα μονοκλωνικά αντισώματα είναι πρωτεΐνες που έχουν σχεδιαστεί στο εργαστήριο και στοχεύουν σε συγκεκριμένα αντιγόνα που βρίσκονται στην επιφάνεια των καρκινικών κυττάρων. Τα αντισώματα βρίσκουν τα αντιγόνα στόχο και επιστρατεύουν τα κύτταρα του ανοσοποιητικού ώστε να τους

Όρος	Περιγραφή
Όρος	επιτεθούν. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για να μεταφέρουν φάρμακα, ακτινοβολία ή άλλες θεραπείες κατευθείαν στον όγκο. [3] [4]
Μετάλλαξη	Περιγραφή Κάθε μεταβολή στο γενετικό υλικό (DNA) του κυττάρου. Μπορεί να συμβεί κατά τη φυσιολογική διαίρεση του κυττάρου ή εξαιτίας περιβαλλοντικών παραγόντων και ενδέχεται να οδηγήσει ή να μην οδηγήσει σε βλάβη και εμφάνιση νόσου. [3]
Φυσικά φονικά κύτταρα	Τύπος λευκών αιμοσφαιρίων τα οποία έχουν την ικανότητα να θανατώνουν κύτταρα που έχουν μολυνθεί από ιό ή καρκινικά κύτταρα. Επίσης, επικοινωνούν με τα Τ κύτταρα για τη ρύθμιση της ανταπόκρισής τους. [6]
Μη ειδική διέγερση του ανοσοποιητικού	Ανοσοθεραπείες οι οποίες δεν στοχεύουν ειδικά στα καρκινικά κύτταρα, αλλά διεγείρουν γενικότερα το ανοσοποιητικό. Ορισμένες φορές αυτό μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερη ανταπόκριση ενάντια στα καρκινικά κύτταρα. [16] Βλέπε: κυτταροκίνες, ιντερλευκίνες και ιντερφερόνες.
Παθογόνο	Κάτι που οδηγεί σε νόσηση, όπως τα βακτήρια ή οι ιοί.[3]
Οδός	Μία αλληλουχία βιοχημικών αντιδράσεων τις οποίες χρησιμοποιεί ο οργανισμός για να μετατρέψει μία ουσία σε μία άλλη. Για παράδειγμα, οι ανοσολογικές οδοί χρησιμοποιούνται για την «απενεργοποίηση» ή την «ενεργοποίηση» του ανοσοποιητικού και τη ρύθμισή του ανάλογα με τις ανάγκες. [3] Βλέπε: οδοί ανοσολογικών σημείων ελέγχου.
Τιμολόγηση και αποζημίωση	Οι ρυθμιστικές διαδικασίες με τις οποίες καθορίζεται η τιμή των ιατρικών υπηρεσιών και των θεραπειών σε μία χώρα (τιμολόγηση) και ο βαθμός στον οποίο αυτό το κόστος καλύπτεται και από ποιον (αποζημίωση). Για παράδειγμα, το κόστος των φαρμάκων ενδέχεται να καλύπτεται εξ' ολοκλήρου από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, ή να συμμετέχει κατά ένα μέρος και το άτομο. Οι διαδικασίες τιμολόγησης και αποζημίωσης είναι ειδικές σε κάθε Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Ακτινοθεραπεία	Χρήση ακτινοβολίας υψηλής ενέργειας για την καταστροφή των καρκινικών κυττάρων ή τη συρρίκνωση των όγκων. Συχνά η ακτινοβολία πραγματοποιείται μέσω ακτινολογικού εξοπλισμού ή μέσω εσωτερικών ραδιενεργών εμφυτευμάτων.[3]
Ρυθμιστική έγκριση	Όλα τα φάρμακα πρέπει να εγκριθούν από ένα ρυθμιστικό φορέα προτού χρησιμοποιηθούν. Οι ρυθμιστικοί φορείς αξιολογούν ανεξάρτητα τα δεδομένα των κλινικών δοκιμών για κάθε νέο φάρμακο για να διαπιστώσουν εάν είναι ασφαλές και αποτελεσματικό για να δοθεί σε ασθενείς. Οι μεγαλύτεροι ρυθμιστικοί φορείς είναι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA) στην Ευρώπη και ο

Όρος	Περιγραφή
Απεικονιστική εξέταση	<p>Οργανισμός Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA) στις Ηνωμένες Πολιτείες. Κάθε χώρα μπορεί επίσης να έχει τις δικές ρυθμιστικές αρχές.[17]</p> <p>Εξέταση η οποία χρησιμοποιεί ακτίνες Χ, μαγνήτες, ηχητικά κύματα ή ραδιοϊσότοπα για τη δημιουργία εικόνων των εσωτερικών δομών του οργανισμού. Οι απεικονιστικές εξετάσεις χρησιμοποιούνται για την ανίχνευση ή τη σταδιοποίηση του καρκίνου. Επίσης γνωστές ως απεικονιστικοί έλεγχοι.[2] Βλ. διάγνωση</p>
Ποσοστό επιβίωσης	<p>Το ποσοστό των ατόμων που έχουν επιβιώσει από τον καρκίνο για ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα, π.χ. ποσοστά επιβίωσης στα 5 έτη και στα 10 έτη.</p>

[1]. Εθνικό Ίδρυμα Αλλεργιών και Λοιμωδών Νοσημάτων. Ανοσοποιητικό σύστημα: Ανοσοκύτταρα. 2014. <http://www.niaid.nih.gov/topics/immuneSystem/Pages/immuneCells.aspx>.

[2]. Αμερικανική Αντικαρκινική Εταιρεία. Γλωσσάριο. 2015. <http://www.cancer.org/cancer/cancerglossary/index>.

[3]. Ίδρυμα Αντικαρκινικής Έρευνας. Γλωσσάριο. 2015. <http://www.cancerresearch.org/glossary>.

[4]. Ίδρυμα Αντικαρκινικής Έρευνας. Είμαι η απάντηση στον Καρκίνο: Ανοσο- γλωσσάριο. 2015. <http://www.theanswertocancer.org/online-patient-resources/cancer-immunotherapy-glossary>.

[5]. Φύση. Ανοσολογία και ανοσοθεραπεία όγκων. 2015 <http://www.nature.com/reviews/focus/tumourimmunology/index.html>.

[6]. Εταιρεία για την Ανοσοθεραπεία του Καρκίνου. Αντικαρκινικός Οδηγός Πόρων Ασθενών: Κατανόηση της Ανοσοθεραπείας του Καρκίνου. 2014. <https://www.sitcancer.org/UserFiles/file/understanding-cancer-immunotherapy-patient-guide-2014.pdf>.

[7]. AdvancedBC.org. Καλώς ήρθατε στο Advanced BC.org 2015. <http://advancedbc.org/>.

[8]. Φύση. Θεματικές ενότητες του Nature.com: Ανακάλυψη φαρμάκου. 2015. <http://www.nature.com/subjects/drug-discovery>.

[9]. Scientific American. Το κόστος για την ανάπτυξη νέου φαρμάκου τώρα υπερβαίνει τα 2,5 δις δολάρια. 2014. <http://www.scientificamerican.com/article/cost-to-develop-new-pharmaceutical-drug-now-exceeds-2-5b/>.

- [10]. Αντικαρκινική Έρευνα HB. Τι είναι το NICE και πώς λειτουργεί; 2015.
<http://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/cancers-in-general/cancer-questions/what-is-nice-and-how-does-it-work>.
- [11]. Medscape. Πώς να αντιμετωπιστούν οι παρενέργειες νέων αντικαρκινικών ανοσοθεραπειών. 2015. <http://www.medscape.com/viewarticle/844264>.
- [12]. Igney FH and Krammer PH. Ανοσολογική διαφυγή όγκων: αντίσταση στην απόπτωση και αντεπίθεση όγκου. J Leukoc Biol 2002;**71**(907-20).
- [13]. Ίδρυμα Ανοσολογικής Ανεπάρκειας. Εργαστηριακές εξετάσεις. 2015.
<http://primaryimmune.org/about-primary-immunodeficiencies/relevant-info/laboratory-tests/>.
- [14]. Εθνική Βιβλιοθήκη Ιατρικής των ΗΠΑ. Ιατρική εγκυκλοπαίδεια: Ενδοφλέβιο. 2011
<https://www.nlm.nih.gov/medlineplus/ency/article/002383.htm>.
- [15]. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων. Κεντρική έγκριση φαρμάκων. 2015.
http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/about_us/general/general_content_000109.jsp.
- [16]. Αμερικανική Αντικαρκινική Εταιρεία. Μη ειδικές αντικαρκινικές ανοσοθεραπείες και ανοσοενισχυτικές ουσίες. 2015.
<http://www.cancer.org/treatment/treatmentsandsideeffects/treatmenttypes/immunotherapy/cancer-immunotherapy-nonspecific-immunotherapies>.
- [17]. Kashyap UN, Gupta V, Raghunandan HV. Σύγκριση της διαδικασίας έγκρισης φαρμάκων στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Ευρώπη. J Pharm Sci & Res 2013;**5**(6):131-6.